

OLIPA KERRAN VELKA - ASIAA NUORTEN TALOUS- JA VELKANEUVONNASTA

Veera Kallio, Talous- ja velkaneuvoja/Turun Kaupunki

TURUN TALOUS- JA VELKANEUVONTATOIMISTO

- Palvelemme 19 kuntaa, asukaspora noin 366 000 hlöä
- 1 johtava talous- ja velkaneuvoja, 2 avustavaa velkaneuvojaa, 7 talous- ja velkaneuvojaa (työyhteisömme on moniammatillinen)
- Uudeksi asiakkaaksi ilmoittautuminen tapahtuu:
 - puhelimitse arkipäivisin kello 10.00-12.00 ja torstaisin klo 14-15 numerosta (02) 33 00 44 tai
 - Skanssin kauppakeskuksessa Turussa yhteispalvelukeskus Monitorissa perjantaisin klo 13- 15.30.
- Jos ilmoittautuminen puhelimella ei onnistu, voi asiakkaaksi ilmoittautua myös sähköpostitse www.velkaneuvontatoimisto@turku.fi
- Yhteystietomme ja lisätietoa löytyy nettisivuiltamme <http://netku/Public/default.aspx?contentId=6471>, facebookista
- Palvelemme kahdessa toimipaikassa:
Turku : Linnankatu 55, L-rappu 3.krs., 20100 TURKU.
Loimaa: Vareliuksenkatu 2, 32200 Loimaa.

PALVELUMME:

- Talous- ja velkaneuvonta on lakisääteinen, asiakkaille maksuton palvelu.
- Palvelu on tarkoitettu yksityishenkilöille. Jos yritys on toiminnassa ja yritystoiminta on tappiollista, ei meillä ole tarjota velkajärjestelykeinoja (muuttumassa vuoden alussa).
- Avustamme kokonaistilanteen kartoittamisessa. Teemme mm. velkojen kartoituksen ja laskemme asiakkaan maksuvaran.
- Kerromme erilaisista tukipalveluista ja järjestelymahdollisuuksista.
- Avustamme neuvotteluissa velkojen kanssa, maksuaikataulujen ja velkojen järjestelyssä.
- Avustamme Takuu-Säätiön takaushakemuksen laatimisessa ja tarkastamisessa.
- Avustamme velkajärjestelyhakemuksen tekemisessä käräjäoikeuteen sekä laadimme siihen liittyvän maksuohjelman.
- Mahdollisesti uutena sosiaalinen luototus vähävaraisille, joilla on vain pieni maksuvara ja velkaa kohtuullisen vähän (< 5000 euroa). Sosiaalinen luototus vasta suunnitteluvaiheessa Turussa. Helsingissä sosiaalinen luototus on käytössä.
- Emme tee päätöksiä, toimimme avustajina.

TOIMINTATAPA YLEISESTI:

- Yleensä jo puhelimessa käydään läpi pystytäänkö asiakasta auttamaan.
- Asiakkaaksi ilmoittautuminen tapahtuu puhelimessa tai postittamalla perustietolomake.
- Avustava velkaneuvoja lähettää perustietokirjeen, valtakirjan ja listan tarvittavista tositteista.
- Kun asiakas palauttaa tositteet (ei tarvitse palauttaa kaikki, osakin riittää), asiakkuus siirtyy talous- ja velkaneuvojalle ja tämän jälkeen sovitaan jatkotoimenpiteet.
- Nuorten (alle 25-vuotiaat) kanssa pyritään sopimaan tapaaminen noin kahden viikon sisällä (ei lakiin perustuva, toimistomme oma toimintaperiaate).
- Nuoria asiakkaina (alle 25-vuotiaat) 2012 87 kpl, 2013 110 kpl, 2014 (24.9 asti) 66 kpl
- Nuorien velkaantumisen syitä mm. ostelu, juhliminen, netistä tilailu jne. Varttuneemmilla kyvyttömyys maksaa laskuja/velkoja muuttuneen elämäntilanteen takia, mutta myös ostelu, netistä tilailu jne.
- **Huom! Toimintatavat erilaisia ympäri Suomen.**

MISTÄ TUNNISTAN ASIAKKAAN, JOKA TARVITSEE APUA TALOUSASIOISSA?

- Talousasiat tabu -> suosittele ottamaan yhteyttä velkaneuvontaan vaikka et olisi varma ongelman suuruudesta, aina voi kysyä. Tartu rohkeasti pienimpäänkin tuttavan ”vihjeeseen” ja neuvo ottamaan yhteyttä!
- Laskujen/vuokran maksu jäljessä
- Maksamattomat laskut, perintäkirjeet, ulosotto ovat kaikki vinkkejä mahdollisesta talousongelmasta
- Jos asiakkaasi jättää ostamasta lääkkeitä tms. välttämättömyyksiä, koska ei ole rahaa
- Viimeisimpänä: velkaongelmat ikäviä ja yksittäisiä ominaisuuksia ei asiakkailla ole, siksi kannattaa kysyä suoraan

TALOUSNEUVONTA

- Selvitetään talouden tulot ja menot
- Kartoitetaan velkatilanne (tästä oma dia)
- Mietitään yhdessä, miten talouden tulot saadaan riittämään menoihin.
- Annetaan asiakkaalle, jonka velkoja ei voida järjestellä tai asiakkaalle järjestelyä ennen, sen yhteydessä ja/tai jälkeen
- Ohjeistetaan muihin palveluihin (esim. toimeentulotuki, seurakunnan avustukset, tukihenkilö jne.)

TALOUSNEUVONTAA TEHDESSÄ TÄRKEÄ TIEDOSTAA

- Omat/neuvojan kulutustavat (Mihin omat rahat menevät? Mihin minä ”törsään”? Mistä olen valmis nipistämään?).
- Alitajuisesti voi yrittää neuvoa asiakasta toimimaan kuin itse toimii, joka ei välttämättä motivoi asiakasta. Kuunneltava asiakasta ja hänen elämäntilanteensa mukaisia tarpeita.
- Kulutustottumukset vaihtelevat nykyään paljon. Mikä niihin vaikuttaa? Kotikasvatus myös vaihtelee, mitään ei siis voi pitää itsestään selvyytenä.
- Raha-asiat edelleen yhteiskunnassa tabu
- Toimintatapojen muutos kestää kauan ja tapahtuu aaltomaisesti (välillä onnistutaan, mutta myös epäonnistumisia sattuu). Vrt. laihdutus

ESIMERKKI TOIMINTATAVASTA

- Asiakas tulee tapaamiselle ja hänellä on mukanaan tulo ja menotositteet
- Lasketaan kuinka paljon on kuukaudessa tuloja ja menoja (voi olla ensimmäinen kerta, kun asiakas tätä tekee)
- Katsotaan kuinka paljon mihinkin menoon pitäisi rahaa olla (kannattaa eritellä mahdollisimman tarkasti), tarkastellaan myös menoja, voisiko jostain nipistää?
- Onko asiakas hakenut KELAn tukia? Onko mahdollisuutta toimeentulotukeen? Onko pyytänyt ruoka-apua seurakunnalta?

KIRJAPITO

- Kirjanpito, budjetti, kulutuspäiväkirja miksi tätä haluaakaan kutsua, ettei asiakas kavahda.
- Moni asiakas ei ole aiemmin pitänyt.
- Voi pitää ruutuvihkolla, Excel-taulukossa, hyödyntää valmiita pohjia netissä, kirjoittaa kännykkään tai kalenteriin. Mikä vain mihin asiakas pystyy sitoutumaan.
- Jos ei onnistu, voi asiakas myös kerätä kuitteja tai katsotaan tiliotteita.
- Parempi, jos asiakas kirjaa jokaisen oston jälkeen tai päivittäin. Asiakkaiden kokemusten mukaan tämä hillitsee ostelua.

MIHIN KIINNITETÄÄN HUOMIOTA KULUTUSPÄIVÄKIRJASSA?

- Kuinka usein asiakas ostaa jotain. Kannattaa käydä 1-2 kertaa per vko ruokakaupassa -> ostat suunnitellusti ja luultavasti vähemmän.
- Mihin rahat menevät? Tästä näkee kuinka usein käydään kahvilla, ostetaan meikkejä/ vaatteita/ tupakkaa/ syödään ulkona jne. Yleensä joku/jotkut ”rahareijät” korostuvat yli muiden.
- Miten voisi vältellä omaa rahareikää? Käydään läpi arkisia tilanteita ja ratkaisuja niihin.
- Käteisen käyttö vähentää ostamista (kannattaisiko nostaa esim. viikonlopun tai viikon rahat kerralla?)
- Kiinnitetään huomiota parannettaviin asioihin, mutta ehdottomasti myös positiivisiin asioihin.

TAVOITTEIDEN ASETUS

- Alussa tapaamisväli esim. 2 viikkoa, max kk
- Jos tapaamisväli on esim. kuukausi, kannattaa tavoitteita olla 1-2 (ei enempää).
- Ensimmäisen tapaamisen jälkeen tavoitteena yleensä talouden seuraaminen (kulutuspäiväkirja, kuittien keräys tms.).
- Tämän jälkeen esim. ruokakaupassa käynnin suunnittelu ja toteutus 1-2 kertaa viikossa tai krooninen shoppailija kokeilee kirpputoreja.
- Seuranta: Onko tavoitteissa onnistuttu? Riittääkö rahat pidemmälle kuukautta?

KEHOTAN ASIAKKAITA MIETTIMÄÄN

- Miksi ostan jotain?
- Tarvitsenko sitä?
- Jos en tarvitse, miksi haluan sitä?

-> Tämä yleensä tuo esiin asiakkaan syvempiä ajatuksia, kokemuksia, tunteuksia, jotka vaikuttavat kulutustottumukseen tiedostaen tai alitajuisesti.

Voiko olla taloudenhallintaa ilman elämänhallintaa?

VELKOJEN KARTOITUS:

- Pyydä ulosottolista oman alueen ulosottoviranomaiselta.
- Tilaa asiakastiedot.
- Katsoa kotoa kaikki perintäkirjeet, maksamattomat laskut jne.
- Poimi näistä kaikki velkojat ja tee velkojista lista.
- Lähetä listan velkojille saldopyyntö, eli pyyntö listausta veloistasi.
- Kun kaikki velkojat ovat vastanneet, kokoa lista veloistasi.

VAPAA-EHTOISET TAKAISINMAKSUSUUNNITELMAT

- Neuvotellaan velkojien kanssa uusista pienemmistä takaisinmaksusuunnitelmista
- Huomioitava myös, onko vanhentuneita velkoja

TAKUU-SÄÄTIÖN TAKAUS

- Kyseessä järjestelyluoton takauksen hakeminen
- Täytyy syntyä kuukausittain maksuvaraa. Oltava riittävä maksuvara ja vakituiset tulot
- Näyttö täytyttävä ennen hakemusta
- Maksuaika enintään 8 vuotta
- Maksimivelkamäärä 34 000 euroa/ talous
- Kaikki velat yhdistellään, maksetaan pois järjestelylainalla ja tätä yhtä lainaa lyhennetään pankkiin kuukausittain, kunnes velka maksettu
- Korke tällä hetkellä noin 3-4 %

VELKAJÄRJESTELY

- Päätöksen tekee käräjäoikeus
- Kestää yleensä 3 tai 5 vuotta (tai pidempi, jos kyseessä asunnonsäilyttävä ohjelma)
- Tarkoituksena järjestellä KOKO velkatilanne, kaikki velat siis huomioidaan
- Maksut määräytyvät maksukyvyn mukaan. Ei tarvitse olla maksuvaraa
- Lukuisia esteperusteita, järjestely voidaan myöntää esteestä huolimatta, jos painavia perusteita

YHTEISTYÖTAHOJA TURUSSA:

- Nuorten verkosto (järjestöjä & kaupunki)
- Hyvinvointipalvelut (kaupungin sosiaali- ja terveystyöpalvelut). Esim. sosiaalityöntekijät, etsivät nuorisotyöntekijät jne.
- Järjestöjä (esim. sininauhaliitto)
- Koulut (infotilaisuuksia yläkouluille, lukiolle, ammatti-instituuteille)
- Alueen seurakunnat
- Työvoimatoimisto
- Pajat
- Tulevaisuudessa: pyritään jatkamaan verkostoitumista suunnitellusti

YHTEISTYÖ TURUN SEUDUN NUORISOASUNNOT RY:N KANSSA

- Tapasimme 31.1.2014 ja halusimme lähteä kehittämään yhteistyötä
- Tavoite oli, että nuorten kynnys velkaneuvonnan asiakkaaksi tuloksi madaltuisi
- Toiminnanjohtaja välittää asiakkaan suostumuksella nuoren yhteystiedon velkaneuvojalle, joka sopii nuoren kanssa suoraan ajan
- **Kokemuksia: Velkaneuvonta:** Moneen nuoreen, joka ei ehkä olisi hakeutunut palveluihin, otettiin yhteyttä. Usea nuori jätti leikin ns. kesken. **TSN:** Palvelua voisi tarjota useammallekin, jos velkaneuvonnan resurssit riittävät. Asiakasajan nopea saanti positiivista. **Nuoret:** Säästövinkit turhia. Aiemmin toivoton tilanne näyttää käynnin jälkeen haastavalta, muttei mahdottomalta.

ENNAKKOKYSEMYKSIÄ OSA 1:

- **Rikosperusteiset velat:** Ei välttämättä merkitystä, jos kyseessä vapaa-ehtoinen takaisinmaksusuunnitelma tai Takuu-säätiön takaus järjestelylainaan. Yksityishenkilön velkajärjestelyä haettaessa muodostaa esteen, jolloin pitää olla painavia perusteet järjestelyn saamiseen (velkaantumisesta kulunut aika, velallisen toimet velkojen maksamiseksi, velallisen olosuhteet, velkajärjestelyn merkitys velalliselle/velkojille). Yleisesti ottaen, jotta järjestelyn saaminen olisi realistista, tulisi teosta kulua useampi vuosi.

ENNAKKOKYSEMYKSIÄ OSA 2:

- Vuokrarästit: Osalla on, osalla ei. Mutu-tuntumalla ei merkittävää eroa muuhun asiakaskuntaan tai korkeintaan vain hiukan enemmän. Ei tilastotietoa.
- Velan vanheneminen:

velasta Pääsääntöisesti kolme vuotta eräpäivästä. Vanhentumisen katkaisee muistutus (esim. perintäkirje).

Julkisoikeudelliset maksut viisi vuotta (esim. verot, sairaalamaksut).

Tuomiolliset velat, joissa on uo-peruste 15- tai 20-vuotta. (Esim. maksaton pankkivelka 15- vuotta, jos tuomio haettu/ vuokravelka, jossa velkojana yksityishenkilö 20-vuotta).

Hallituksen esitys 83/2014 ”Esityksessä ehdotetaan, että velka vanhentuisi lopullisesti 20 vuoden kuluttua erääntymisestä. Jos velkoja on luonnollinen henkilö, vanhentumisaika olisi 25 vuotta.”
HUOM! EI siis vielä voimassa.

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ JNE.

- Oppaita:

<http://papunet.net/selko/> ->rahankäytön-opas

<http://www.kuluttajavirasto.fi/File/26773e77-6cd5-4fca-bf8b-4abcd005cdf3/9.takaaja.pdf> yksityishenkilötakaajana

<http://www.kuluttajavirasto.fi/File/1d30b54e-1a45-4bd7-95c1-bb9ccd188385/1+Yksityistalouden+opas.pdf>

<http://www.kuluttajavirasto.fi/File/e4e65217-a82d-4d89-8e53-59937dbdacb8/Talous%20tasapainoon.pdf>

<http://www.kuluttajavirasto.fi/File/89cfcec1-5007-434b-ba79-46b724c37b34/3.+Tarkkaa+taloutta+.pdf>

<http://www.kuluttajavirasto.fi/File/9d0cf6db-d357-4465-a7ad-aec265b2e104/7.Tietoa+velkojen+j%C3%83%C2%A4rjestelyst%C3%83%C2%A4+ja+velkaj%C3%83%C2%A4rjestelyst%C3%83%C2%A4.pdf>

http://takuu--saatio-fi-bin.directo.fi/@Bin/0b9747e74aceac2e5c5dfd69747a86e0/1380267936/application/pdf/175550/Niskalenkki_raha_asiosta_a5_tulostus_2013.pdf

- Budjetointi ja säästövinkit (löytyy myös oppaista):

www.martat.fi -> neuvot arkeen -> rahat -> talouden suunnittelu

<https://www.op.fi/op?id=20801&srcpl=4>

<http://www.taloussanomat.fi/laskurit/budjetti/>

<http://www.ruokamenot.fi/saastovinkit>

- Ulosotto:

- <http://www.oikeus.fi/4312.htm> ulosotto

- <https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/maksukieltolaskuri>

- Luottotiedoista:

<http://www.omatieto.fi/>

<https://www.omatieto.fi/luottotiedot/actValitseOlk.do>

<http://www.soliditet.fi/> (bisnode)

<http://www.omatieto.fi/pdf/Luottotietomerkinnaat.pdf>

<http://www.tietosuoja.fi/3142.htm> (luottotiedot)

LINKKEJÄ JATKUU

- Taloudellinen tuki:

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content7B763> seurakuntien yhteystiedot

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content48EB6E> Tukikummit

<http://www.kela.fi/>

<http://www.turku.fi/public/default.aspx?nodeid=9494> (toimeentulotuki)

- Päihde- ja peliongelmat:

<http://www.peluuri.fi/>

<http://www.turunaklinikka.fi/site/>

- Talousneuvonta:

<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/kuluttajaneuvonta/kuluttajaneuvoja/>

<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/velkaneuvo.aspx>

<http://www.turku.fi/Monitori>

<http://www.turku.fi/Public/default.aspx?contentid=6471> (velkaneuvonta)

<http://www.takuu-saatio.fi/>

<http://www.raha-asiat.fi/raha-asiat>

- Erityisesti nuorille:

www.kuluttajaliitto.fi/valtti

www.kalliitkulissit.fi/

<http://muntalous.org/>

<http://www.youtube.com/channel/UChIH3HQMnf0Qg6uwwl4wA-g> mun talous- youtube tili

<http://www.nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/koulutus-tyo-ja-raha>

LOPUKSI

- Case esimerkkejä
- Kysymyksiä/Mielipiteitä

KIITOS!

